

22.11.2019

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Kestävä kaupunki -tukiohjelma

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Ympäristöministeriö on pyytänyt 25.10.2019 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö tukitoimenpide *Kestävä kaupunki -tukiohjelma* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Tukiohjelma on osa ympäristöministeriön koordinoimaa Kestävä kaupunki -ohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää kaupunkien ja kuntien kestävä kehitystä kaupunkien strategisessa johtamisessa sekä käytännön kaupunkikehittämisessä. Kestävä kaupunki -ohjelman pääteemat ovat vähähiilisyys, älykkyys, terveellisyys ja sosiaalinen kestävyys, ja tavoitteena on löytää uusia ratkaisuja näitä teemoja läpileikkaaviin ja niiden väliin jääviin haasteisiin. Ohjelman taustalla vaikuttavat osaltaan YK:n maailmanlaajuinen kaupunkikehitysohjelma, YK:n Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteet sekä EU:n kaupunkiagenda.

Kestävä kaupunki -tukiohjelmassa on tarkoitus rahoittaa sekä kuntien että muiden toimijoiden toteuttamia kestävä kehitystä vauhdittavia kokeiluja ja kehittämishankkeita, jotka voivat tuottaa esimerkiksi uutta tietoa, palveluja tai toimintamalleja. Hankkeilla voidaan muun muassa kehittää kuntien toimintaa, luoda parempaa arkea asukkaille tai liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille. Tuettavan hankkeen tulee edistää kestävä kaupunkikehitystä vähintään kahdella ohjelman neljästä teema-alueesta ja siihen tulee sisältyä uudentyyppisiä yhteistyömuotoja tai yhteistyötä kunnan sisällä, kuntien välillä tai kuntien ja muiden organisaatioiden välillä. Hankkeiden tulee olla kestoaltaan rajattuja ja tavoitella pysyviä muutoksia kaupungin ja kuntien käytännön kehittämisessä tai niiden johtamisen, toiminnan suunnittelun ja seurannan prosesseissa. Tuettavassa hankkeessa tulee aina olla mukana kaupunki tai kunta, vaikka tuensaaja olisi jokin muu organisaatio.

Tukiohjelman suunniteltu budjetti on 1 200 000 euroa. Yksittäiselle tuensaajalle myönnettävä tuki on korkeintaan 30 000 tai 50 000 euroa, kuitenkin enintään 50 tai 60 % hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista.

Tukiohjelma olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2020 alusta vuoden 2023 loppuun.

2. Ennakoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Tukitoimenpiteen voidaan arvioida täyttävän SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan.

Tuki myönnetään valtion varoista (valtion vuoden 2020 talousarvion momentti 35.10.61). Tukea voidaan myöntää sekä taloudelliseen että muuhun kuin taloudelliseen toimintaan. Lausuntopyynnön mukaan on kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että tukea tultaisiin myöntämään taloudelliseen toimintaan, sillä tuensaajia tulevat olemaan lähinnä kunnat tai niitä vastaavat organisaatiot ja tuettava toiminta liittyisi lähinnä kuntien ja kaupunkien kehittämistyöhön. Tuettavina hankkeina voi kuitenkin olla myös taloudelliseksi toiminnaksi katsottavaa toimintaa ja tuensaajina taloudellista toimintaa harjoittavia yhteisöjä. EU:n valtiontukisääntöjen mukaan taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan markkinoilla. Toimijan oikeudellisella muodolla tai sillä, tavoitteleeko toimija voittoa, ei ole asian arvioinnin kannalta merkitystä.

Tukitoimenpide on valikoiva, koska kyseessä on harkinnanvarainen tuki, joka myönnetään etukäteen asetettujen tavoitteiden ja valintakriteereiden mukaan parhaiten menestyneille hankkeille. Tukitoimenpiteen vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kilpailuun ja kauppaan on lausuntopyynnön mukaan vähäinen, mutta joidenkin hankkeiden osalta tuella voi olla kilpailu- tai kauppavaikutuksia alalla toimiviin yrityksiin. Lausuntopyynnön mukaan tuet myönnettäisiin kuitenkin yleisen de minimis-asetuksen (komission asetusta EU 1407/2013) nojalla. De minimis-asetuksen soveltamisalaan kuuluvilla tukitoimenpiteillä ei katsota olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteeseen voitaisiin soveltaa yleistä de minimis -asetusta silloin, kun kyse on taloudelliseen toimintaan myönnettävästä tuesta. Yksittäiselle tuensaajalle myönnettävä tuki olisi korkeintaan 30 000 tai 50 000 euroa, joten se alittaa de minimis -asetuksen mukaisen 200 000 euron enimmäismäärän.

Lausuntopyynnön mukaan yleinen ryhmäpoikkeusasetus (komission asetusta 651/2014) ei sovellu tukitoimenpiteeseen tai ole tarkoituksenmukainen keino tuen myöntämiseen. Ottaen huomioon myönnettävien avustusten euromääräisen pienuuden sekä sen, että tuettavat hankkeet voivat olla sisällöltään hyvin erilaisia eikä kaikille välttämättä löydy soveltuvaa erityissäännöstä ryhmäpoikkeusasetuksen III luvusta, de minimis -asetuksen soveltamista voidaan pitää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista perustelumpana ratkaisuna tämän tukiohjelman osalta.

De minimis -asetuksen mukaan yrityksille on mahdollista myöntää tukea ilman ennakoilmoitusta komissiolle, jos tukitoimenpide täyttää asetuksessa vahvistetut edellytykset. Jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Tuen pitää lisäksi olla läpinäkyvää eli tuen tarkka määrä (ns. bruttoavustusekvivalentti) on pystyttävä laskemaan ja rajaamaan ennalta tuen myöntöhetkellä siten, ettei 200 000 euron enimmäismäärä ylitä. Tuen enimmäismäärästä on eräitä toimialakohtaisia poikkeuksia. Lisäksi tiettyihin

toimintoihin ei voida myöntää lainkaan de minimis -tukea (ks. asetuksen 1 artiklan mukaiset soveltamisalan rajaukset). Tuen enimmäismäärän seurannassa ja tuen kasautumisen laskennassa on otettava huomioon kaikki kyseiselle yritykselle Suomessa myönnetty de minimis -tuet.

Siltä osin kuin tuki kohdistuu muuhun kuin taloudelliseen toimintaan, ei tukitoimenpiteeseen sovelleta EU:n valtiontukisääntöjä, ei myöskään de minimis -asetusta.

3. Esitys yritystukineuvottelukunnan lausunnoksi

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että Kestävä kaupunki -tukiohjelma täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan. Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa vähämerkityksisiä tukia koskevaa yleistä de minimis -asetusta edellyttäen, että tuen enimmäismäärää seurataan luotettavin menetelmin eikä tukea myönnetä, mikäli asetuksessa vahvistettu de minimis -tuen enimmäismäärä ylittyisi kyseessä olevan tuen johdosta.

Neuvottelukunta toteaa tässä yhteydessä yleisenä huomiona, että yleistä ryhmäpoikkeusasetusta tulisi tarkastella ensisijaisena vaihtoehtona arvioitaessa yritystukien yhteensovittamista EU:n valtiontukisääntöihin. Vaikka de minimis -asetus mahdollistaa yrityksen tukemisen joustavasti, myönnetty tuki rasittaa yrityksen ”de minimis -kiintiötä” kolmen verovuoden ajan. De minimis -asetuksen soveltaminen tilanteessa, jossa muitakin EU-oikeuden mukaisia menettelyjä olisi käytettävissä, voi siten tarpeettomasti kaventaa yrityksen mahdollisuuksia saada valtiontukea tulevaisuudessa.

Esittelijä: erityisasiantuntija Tanja Müller

LIITTEET

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 25.10.2019